

Varate se pa, če mislite, da se je blagi moj bratec s svojim jezikoslovnim razglasom hotel samo 'osvetiti' štajerskim Slovencem, a zlasti prvakom zato, ker mu je bilo malo poprej prepovedano z Dunaja — saj veste kaj. — Meni pravi moj... nos (ki je zaohal uže marsikaj, česar ne bi bila izmodrovala najmodrejša glava), še nekaj posebnega. — Kaj takega? — Da... da... da je hotel gosp. A. (Anton) Nagele s svojim glasovitim umotvorom vsemu nemškemu svetu, posebno pa merodajnim Dunajskim krogom molčé dopovedati tudi to, da ni treba poslej nemškim uradnikom po dolenjem štajerskem ali štirskem... več nikake svedočbe o znanji slovenskega jezika, češ, saj je slovensko narečje ondod že tako ponemčeno, da se peščice ostalih slovenskih besed trd Nemec med slovenskim svetom lahko nauči — za dva ali tri dni.

Jeli, da moj nos ni tako zabit,*) kakor nekateri človek, ki misli, da je prebrisan, sam Bog ve, kako?

Ali, premili bratec A, kako, da vidiš bratu v očesu troho, v svojem pa ne čutiš bruna? — Našel sem namreč v tvojem kratkem nemškem spisu več od 60, reci šestdeset tujih besed (nevštevši onih, katere se ponavljajo). Evo jih!

1. Charakteristif (gr.), 2. Dialekt (gr.), 3. Pervafen (sloven.), 4. ostentativ (lat.), 5. Schule (iz grško-latinske 'schola'), 6. Attentat, 7. geregelt (iz 'Regel', a ta iz lat. 'regula'), 8. Pädagogif, 9. Pervafen-Presse (Presse za ta pomèn iz franc. 'la presse', a ta iz lat. 'premo, pressi, pressum'), 10. Metadore, 11. Act, 12. planmäßig (Plan iz lat. 'planum', uprav Ebene, Fläche, kesneje = Grundriß), 13. formenarm (Form iz lat. forma, Gestalt itd.), 14. salonfähig (Salon, franc. salon = Gesellschaftsfaal, tudi Bilderfaal; rabi Nemcem še le od 18. stoletja; Weigand); 15. disparat (lat. = ungleichartig), 16. Volkselemente (Element iz lat. elementum, nem. Ur- ali Grundstoff, Anfangsgründe), 17. Adria, 18. Krone (iz grško-lat. κορώνη, corona), 19. Scepter (iz grško-lat. σκήπτρον, sceptrum = Stütze, Stab, Herrscherstab), 20. Industrie (lat. — a, Thätigkeit, eifriger Fleiß, Betriebsamkeit, zdaj Gewerbe), 21. Chauvinisten (iz novo-franc. besede 'chauvin' = 'Patriot unter allen Umständen', iz priimka Chauvin;**) od tod tudi Chauvinismus namesto dveh tujek: 'absoluter Patriotismus', rabi tudi za Eingenommenheit für eine bestimmte Ansicht oder Partei, die ohne gehöriges Urtheil nur auf Gefühl und Leidenschaft beruht; Chauvinist je pa njegov privrženec); 22. Cultur (lat.), 23. Masse (iz lat. massa = Klumpen, zusammenhängende Menge), 24. Ruine (iz lat. ruina, tako tudi 'Ruin', m.; ruere = fallen, ein- ali verfallen); 25. Serifa (množina grški besedi λεξιόν, razumevaj βιβλίον = Buch; kajti λεξιόν je srednjega spola prilog iz λεξιός = ein Wort betreffend); 26. Moment (iz lat.), 27. national (lat.), 28. Farce (iz franc. 'farce', a ta iz lat. 'farsus' ausgesetzt, farciere ausstopfen): Füllsel, Mengstück, Possenspiel; 29. Caricatur (iz lašk. caricatura — Ueberladung, a ta iz sred.-lat. caricatura = Karrenarbeit), 30. in 31. Nationalitätens-Prinzip (prav za prav dve tujki, obé iz lat.), 32. materiell (iz franc. matériel, a ta iz lat. materialis; materia, Stoff itd.). (Dalje prih.)

*) Ta človek je zabit, to se pravi vsaj po doljni Avstriji 'vernagelt', pa ne 'verschlagen', kakor grešé mnogi Slovenci, govoreč po nemški, a misleč slovenski; kajti 'verschlagen' je = 'listige' (Einer, der es hinter den Ohren hat). Ta slovenski greh pa svedoči, da nas nemški duh vendar ni še presunil tako, kakor bi nekdo rad.

**) Tako se zove v Scribe-jevi gledišni igri: „Le soldat labourer“ vojščak, Napoleon I. brez pogójen obožovatelj ali občudovatelj.

Naši dopisi.

Z Dunaja 18. maja. (Obrtnijski red. — Pažar.) Obrtnijskega reda VI. poglavje začelo se je obravnavati v državnem zboru minuli petek, potem, ko je levičarje kuja minula in so se zopet vrnili v zbornico, s krikom, da jim je predsednik Smolka storil krivico — v srcu pa vendar prepričani, da ni bilo tako. Ako so levičarji tudi v svoji „nemški“ jezi vse drugo pozabili; toliko računarske učenosti jim je menda vendar še ostalo, prešteti, da je 127 več kakor pa 108. Ostalo je namreč po odhodu leveice v zbornici še 127 poslancev desničarjev in Coroninijevcev; v klubu levičarjev, ki je koj po izhodu zboroval, našli so pa 108 udov.

Ravno ta razmera glasov je toliko bolj verjetna pri oporečenem glasovanju, ker je bil tudi v ravno tem vprašanji dan prej predlog manjšine levičarske zavržen z večino 15 glasov.

Ko je tedaj levičarje kuja minula, vrnili so se v petek po dvadnevem počitku zopet v zbornico, in poleg nekega „zavitega“ ugovora, katerega je Smolka takoj rečno popravil, vložili so prav v dokaz lastne krivice predlog, da naj se opravični red predrugači tako, da se zabrani napačna izjava predsednika gledé izida glasovanja in naj se v ta namen voli odsek petnajsterih.

Pri obrtnijskem redu postavili so se pa levičarji tudi uže pri splošni razpravi na noge, so dva dni govorili večidel zelo strastno zoper postavbo, posebno odlikoval se je v tem oziru jud Auspitz, končno pa so včeraj popoldne krog pol 4. ure brez izjeme glasovali vsi za prestop v nadrobno razpravo. — Od desnice odlikovala sta se pri tej razpravi gališki profesor Belinski in pa knez Alojzij Lichtenstein. — Nadrobna razprava trajala bo bržčas ves prihodnji teden.

Minuli petek popoldne imel je Dunaj zopet hud dan, deloma podoben 8. decembra l. 1881. Pogorelo je namreč gledališče „Stadttheater“. Ogenj pričel se je uže ob pol 4. popoldne, gledišče bilo je tedaj prazno, in ravno to je velik razloček med požarom tega gledališča in pa onim l. 1881. Zgorel ni nihče, poškodovanih bilo je 18 gasilcev, ker je bil požar velikansk tako, da je zgorela tudi še sosedna hiša in je bilo celo poslopje „Gartenbau-Gesellschaft“, kjer je ravno razstava hišne oprave, v veliki nevarnosti. Škode je neki 300.000 gld., katera pa zadene zavarovalna društva. — Ogenj bil je tako velik, da so iskre pa tudi večji ogorki padali celó v precej oddaljen mestni vrt „Stadtpark“.

Goreti je začelo pod streho in prej ko ne zatrosil je ogenj delavec, ki je snažil pogrinjala.

Iz Gorice 11. maja. (O avstrijsko-italijanski komisiji. Konec.) Nek gosp. Vrancovich, ud dež. zbora dalmatinskega, je neki osebi v Gorici menda izustil se, „da beneške ribiče (kiodžjote) bi morali iztekniti, ko bi jih ne bilo, torej da le naj jim ostanejo še nadalje neomejene pravice, ribariti ob avstrijskih bregovih. Mi pa odgovarjamo, da Avstrija bi morala lastne ribiče podpirati, povzdigniti in vzgojiti, tudi ko bi jih doslej ne imela, in ko bi bilo znano, da naše obmorsko prebivalstvo ni sposobno za ribarjenje. To zahtevajo vse analoge drugih vrst in strok državnega gospodarstva, za katere stroke se snujejo šole, se izdajajo velike vsote in se, dokler je treba, plačuje tudi hudi davek v obliki brambenega daca (col). Zakaj bi se kazala nedoslednost edino na toliko važnem polji domačega morskega ribarstva?

Najbolj šepast in perfiden pa je izgovor onih izdajskih, avstrijskih italijanskih listov, ki opozarjajo na to, da pred 1866. l. so beneški ribiči mirno ribarili ob sej danjih avstrijskih bregovih na Adriji, in da samo zda-

jim nasprotujejo avstrijski obmorski Slovani („croatofili“ je zato irredentovski tehnični izraz). Tem „domoljubom“ („patriote“ se v resnici imenujejo) bi morali v Avstriji zaresno vendar odgovoriti, da pred l. 1866. tudi brambenega daca niso Avstrijci plačevali za blago iz onih dežel, ki so dotlej pripadale k Avstriji, da ga pa zdaj morajo prav visoko plačevati, potem pa, da mora Avstrija najprej za svoje prebivalce skrbeti, ki ji dajejo gmotni in krvni davek, ne gledé na to, da ima Italija okolo in okolo sebe morske bregove, tedaj dovolj pogojev za njeno ribiško prebivalstvo. Pa ne razgovarjajmo se dalje z ljudmi, ki škilijo vedno čez meje avstrijske, dasiravno pogoje za življenje iščejo in nahajajo v državi, katero drugam prodajajo. Žalosten pa je pogled v bodočnost, ki nam slika uže naprej hude prizore, ko bi se boji na jugu nasproti sosedni nam državi ponovili. Gledé na sklepe mednarodne komisije pa upamo, da veččaki onega shoda niso stvari izgubili izpred oči, in da bo še kdo drugi poslednjo besedo izpregovoril, predno se bodočnost avstrijskih ribičev na Adriji stalno določi. Bodi poslednjim Avstriji in njim v prid osoda mileja!

Iz Vipave 14. maja. (Izv. dopis.) Srcé se je zasmijalo vsakemu Vipavcu, osobito pa Tržanu, ko je prošli teden iz časnikov zvedel, da je za reguliranje potočka Močilnika od visoke deželne vlade 6000 gold., in od sl. deželnega odbora pa 1000 gold., toraj skupaj 7000 gold. privoljenih. Je pa res uže skrajni čas, da se Močilnik regulira, kajti škandalozno je uže videti, kako dobrih 12 let sem zaporedoma, pri vsakem količnejšem večjem dežju pod Dobradom iz struge izstopi, ter se čez senožeti in čez cesarsko cesto proti Gradišči razlije. Pri vsaki taki priliki — in v enem samem letu našteje se jih lahko do 10—12 — razorje ta voda čisto pod Dobradom, in večinokrat tako, da se na gotovem mestu s težkim vozom niti naprej ne more; ob enem oblati in zanese sosedne senožeti tako, da je groza videti.

Skoro tikoma pred trgom, po starem pri tako zvanem Mikolavem mlinu, in po novem pa pri gosp. Deperis-ovi vili stopi ta iz Močilnika utekla voda, spojena s potočičem Hacka imenovanem zopet na cesarsko cesto, kjer jo v drugič razorje, zraven pa tudi še toliko na globoko in dolgo preplavi, da se kar po več dni zaporedoma na gornji strani peš v trg ali pa iz trga ven priti ne more.

Zdaj bode te nadloge vendar enkrat konec, in komu gre v prvi vrsti hvala za to? — Nikomu drugemu, kakor vipavskemu županu, gosp. Karolu Dollenzu. Ako bi se ne bil on za reguliranje Močilnika „na pravem mestu in osebno tako energično ne potegnil; sam Bog vé, koliko let bi še svoje škandale uganjal.

Ravno temu možu gre pa tudi hvala, da se je velik, na Nanosu ležeči, dosti čez sto oralov mereči planinski pašnik Ravnik, z vsem potrebnim ovčjim stanom, prav po ceni vipavski srenji v vlast pridobil, kateri jej vsako leto blizo do 1000 gold. najemščine donaša.

Ravno temu možu gre pa tudi v prvi vrsti hvala, da se je, in to izključljivo na vladne stroške, hudournik Bela nad Vrhpoljem s potrebnim, dragim, ter umetnim jezo pregradilo, in da se ga je tudi na mestu, kjer vipavski trg tangira, iztrebilo, ter s potrebnim, jako solidnim in lepim obzidjem obdalo. Tako je zdaj zabranjeno, da ne more voda, kedar vsled deževja silno naraste, iz gore kamenje v dolino valiti, zabranjen je tudi trg pred katastrofo, kakoršna je Szegedin na Ogorskem zadela, kajti Bela teče dosti višje nego največi del trga leži, in ubogo, vsled neprestanih slabih letin osiromašeno ljudstvo je pri delu dober zaslužek imelo.

Ravno temu možu gre pa tudi v prvi vrsti hvala, da se je golo ozadišče trga, letos uže šesto leto, na državne stroške pogozdovalo, — samo letos potrosilo se je samo za delo čez 2000 gold. — in ravno tako gre temu možu hvala, da se bode prav v kratkem v trgu lepo, s potrebnim vrtom prevideno bolnišnico zgradvati pričelo, za katero bode pa srenja le majhni del stroškov nositi morala.

Iz vsega navedenega je razvidno, da je vipavski župan, gosp. Karol Dollenz mož, kateri za srenjo tako skrbi, kakor prej ko ne nobeden njegovih prednikov za njo skrbel ni, in da nosi pač zaslužen zlati križec s krono, katerega mu je presvitli cesar podeliti blagovolil. Previdni del vipavskega prebivalstva ga tudi zarad zaslug za srenjo in dolino čisla, dasiravno je gola resnica, da ni mož gledé narodnjaštva na najboljšem glasu; no, se najdejo pa uže tudi taki srenjčani v Vipavi (trgu), kateri ga le vedno sumničijo, kateri mu, kjer le mogoče, polena pod noge lučajo. To godi se pa iz gole zavidnosti, osobito ker take ljubeznjive osebe za pregovor: „čevljar ostani pri svojih kopitah“ nič vedeti nočejo. Pri vsem tem je najboljši to, da se župan za vse zlobnosti še niti zmeni ne, ampak srenjske zadeve čisto flegmatično, pa po pravi poti, naprej vodi.

Iz Ljubljane. (Tržni red za ljubljansko mesto.) Svoj čas so „Novice“ v obširnem članku izrekle upanje, da se bode s trte zvito „veliko narodno vprašanje“ o tržnem redu za mesto ljubljansko od druge strani, kot finančnega odseka mestnega zbora prav kratko in dokončno rešilo, tako se je tudi zgodilo, kakor piše „Lj. List“. — Tukajšnja c. kr. deželna vlada ni čakala, da ji mestni magistrat naznani nov sklep mestnega zbora v tej zadevi, ampak izdelala je sama tržni red ter ga je v slovenščini in nemščini sestavljenega poslala mestnemu magistratu, da ga tako tudi razglasi. — S tem činom rešila je naša c. k. deželna vlada omenjeno vprašanje najbolje. Naravno je, da mestnemu zboru ni hotela vsilevati prilike, tudi na nemške besede tržnega reda merodajno vplivati, odkar se je zoper ono ponudbo tako odločno po robu postavil. — Upamo, da bode sklep te dogodbe vendar marsikomu v poduk za prihodnost.

— (Kamniška železnica.) Iz dobrega vira se nam naznanja, da vlada namerava letos na jesen državnemu zboru predložiti načrt postave o podpori za zgradbo železnice iz Ljubljane v Kamnik.

— (Razglas.) 26. junija t. l. vršila se bode v tukajšnji podkovski šoli skušnja iz podkovstva. Oni kovači, kateri niso obiskali podkovske šole, pa se vendar želé podvreči skušnji, naj se oglasé do 15. junija pri podpisnem vodstvu. 1. julija se začne polletni poduk iz podkovstva in ogledovanja klavne živine in mesa v tukajšnji podkovski šoli za učence, kateri so se oglasili pri vodstvu.

Vodstvo podkovske šole v Ljubljani.

Dr. vitez Bleiweis-Trsteniški.

— (Nov vožni red Rudolfove železnice) razglašen je za čas od 20. t. m. naprej; potem

- a) odhajajo vlaki za osebe z Ljubljane na gorenjsko stran: ob 7. uri zjutraj, ob 11. uri 40 minut dopoldne, ob 7. uri zvečer in ob 12. uri in 15 minut ponoči. Omenjeni vlaki doidejo v Lesce ob 8. uri in 28 minut zjutraj, 1 uri 13 minut popoldne, ob 9. uri in 9 minut zvečer in ob 1. uri in 48 minut ponoči.
- b) Z Lesce odhajajo vlaki proti Ljubljani ob 6. uri in 24 minut zjutraj, ob 1. uri in 26 minut popoldne, ob 8. uri in 21 minut zvečer in ob 2. uri in 57 minut ponoči.

c) V Ljubljano dohajajo z Gorenjskega: ob 8. uri in 30 minut zjutraj, ob 2. uri in 56 minut popoldne, ob 10. uri zvečer in 5. uri zjutraj.

— (Pri dražbi plemenske govedi muricodolskega plemena), nakupljene iz državne podpore, kupili so minulo soboto v Ljubljani pri javni dražbi sledeči gospodarji: Šušteršič Ivan iz Semiča, Lakner Iv. iz Zgornjega Mozeljna na Kočevskem, g. Krsnik Janko z Brda in Kavčič Ivan z Žirov, vsak po enega plemenskega bika; Majdič Franc z Vira in Tolaci Tomaž z Logatca, vsak po eno plemensko telico.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Zborovanje državnega zbora gre proti koncu, zato pridno izdelujejo odseki vse nujne zadeve in ravno tako zbornica, katera bo danes pred ko ne imela dve seji. Razprava o VI. poglavju obrtnijskega reda je zelo obširna, deloma temeljita, deloma pa tudi prav nedostojno trivjalna, ako pogledamo, na pr. na vedenje dunajskega kotlarja Löblich ali na ono jezikobrusca Mengerja. — Pa tudi večji levičarski kolovodje Sturm in Chlumecky zalezla sta v prav čuden položaj s svojimi nasveti zaradi posvečevanja praznikov. — Vsak bi bil pričakoval, da hočeta glasovanje po imenih zahtevati k vprašanji, ali naj se obrtnikom sploh naklada dolžnost, spuščati delavce ob praznikih k službi Božji, konečno pa se je glasovalo samo za to, jeli naj reče postava po predlogu odsekov: „k dopoldanji službi božji“ ali pa po predlogu Süssovem: „k zjutranji službi božji.“ — Prvi predlog sprejel se je proti levičarjem in Coroninijevcem z večino 27 glasov. — Železniški odsek imel je dokončati svoja dela pri sinočni seji; davkovski odsek končal je svoja dela v ponedeljek večer, ravno tako je tisti večer Kaminski-jev odsek rešil ono Kaminski-jevo zadevo v smislu zbornične večine.

Zanimiva je bila tudi včerajšnja seja: Pred vsem odgovoril je ministerski predsednik Taaffe na interpelacijo „rajncega“ dr. Koppa zaradi dunajskega živinskega trga, to prav temeljito in odločno zavračaje natolcevanje Koppovo. Taaffe navedel je dobrohotne namene vladine za obiskovalce dunajskega živinskega trga in navaja sredstva — obrnjene zoper dosedanje tržne komisarje. Temu pa odločno ugovarja, da bi bila zvana naredba nižeavstrijskega namestništva imela sama na sebi ono državnopravno važnost, katera se ji je pripisavala, temveč samo pomen veteranske naredbe, katero je ministerstvo notranjih zadev v svojem področju preklicalo potem, ko je ogerska vlada dala poročila, po katerih one naredbe več treba ni bilo. — Tomaščuk predlagal je, naj bo o tem odgovoru razgovor v današnji seji, pa ta predlog bil je zavržen z 130 glasovi proti 114. — Dalje odgovoril je grof Taaffe na vprašanje Raabovo zaradi odškodovanja naših podložnikov v Egiptu, ravno tako minister Pražak na vprašanje Foreggerja in pa Promberja zaradi ravnanja državnih pravdnistev pri izdavanju novih iztisov konfisciranih časnikov.

Obravnava obrtnijskega reda končala se je do vštegeta §. 95., danes pa se nadaljuje.

Za one, ki so po požaru gledališča „Stadttheater“ prišli ob zaslužek, nabirajo se darovi.

Ogerska. — Včeraj bil je državni zbor sklenjen s prestolnim govorom cesarjevim, v katerem se naštevajo najvažnejše dogodbe ravno minulega zasedanja počenši z združenjem Krajine s Hrvatsko, omenja dalje prestolni govor konversije ogerske rente, žandarmerije,

postave o sposobnosti uradnikov, naučnih zadev, obrtnijskega reda, vredjenja teka reke Tise, nove zgradbe mesta Segedina, postave o pravicah pisateljev, ogerske deželne bramborice, omenja še zadnji čas sklenjene zgradbe novega poslopja za državni zbor in sklepa iz prijaznih razmer med evropskimi državami, da se bode tudi mir še dalje ohranil. Nove volitve za ogerski državni zbor imajo se vršiti sredi prihodnjega meseca, v zborovanje pa se ima sklicati novo izvoljen zbor začetkom meseca septembra.

Francoska in Angleška niste prav edini gledé konference zaradi Egipta, pa vse kaže, da se zedinite toliko, da se omogoči konferenca, pri kateri se bode tudi o splošnem položaju v Egiptu in ne samo o tamošnjih denarnih zadevah razgovarjalo. — Zadnje dni bila je govorica, da Francoska preži na Maroko v severni Afriki, pa uradni list francoske republike po telegramu včerajšnjega dne tem govoricam ugovarja z vso odločnostjo.

Ruska. — Minuli teden bil je cesarjevič izrečen polnoletnim. Pri tej slovesnosti bil je navzoč tudi sin nemškega cesarjeviča in s tega sklepa političen svet na osko prijaznost med Nemško in Rusko.

Španjska. — Canovas sklical je v razgovor vladi prijazne poslance in jim je razložil svoj program: dopustiti vse prostosti in napredek, v kolikor se more strinjati z javnim redom, velika prizanesljivost nasproti vsem monarhičnim strankam, nikakoršne prizanesljivosti nasproti sovražnikom narodnih naredeb, popolna tiskovna svoboda tudi nasproti osebam ministrov, pa odločno zabranjevanje napadov na osebo kraljevo in monarhična načela. — Sestra kraljeva, princesinja Marija de la Paz, soproga princa Ludovika Bavarskega, je nevarno zbolela.

Egipt. — Razmere v Egiptu postajajo za Angleže bolj in bolj neugodne. Uporniki streljali so ponoči po zadnji nedelji dve uri na mesto Suakim, so poškodovali hiše. Posadka angleška ni streljala na uporniške napadnike. Položaj je nevaren. — Za Hartum so sicer Angleži sklenili generalu Gordonu pomoč poslati, pa vse kaže na to, da bo pomoč došla prepozno. — Starega angleškega ministerskega predsednika Gladstona zdaj sicer še podpirajo njegovi pristaši in zavrgli so z nekoliko večino zadnjič mu namenjeno nezaupnico — pa število njegovih privrženecv je od dne do manjši.

Telegram „Novicam“.

Dunaj, 20. maja ob 4. uri pop.

Volitve v delegacije napovedane so za večerno sejo v petek. — Levičarji s Češkega zavrgli so ponudbo Čehov, ki so jim ponudili izmed 10 delegatov 4 in enega namestnika; — poslanci iz Kranjskega nameravajo voliti zopet grofa Hohenwarta. Sklep zborovanja se pričakuje za ponedeljek ali torek prihodnjega tedna.

Žitna cena

v Ljubljani 14. maja 1884.

Hektoliter: pšenice domače 7 gold. 96 kr. — banaške 8 gold. 31 kr. — turšice 5 gold. 20 kr. — soršice 6 gold. 70 kr. — rži 5 gold. 53 kr. — ječmena 5 gold. 20 kr. — prosa 5 gold. 69 kr. — ajde 5 gold. 20 kr. — ovsa 3 gold. 25 kr. — Krompir 2 gold. 40 kr. 100 kilogramov.